

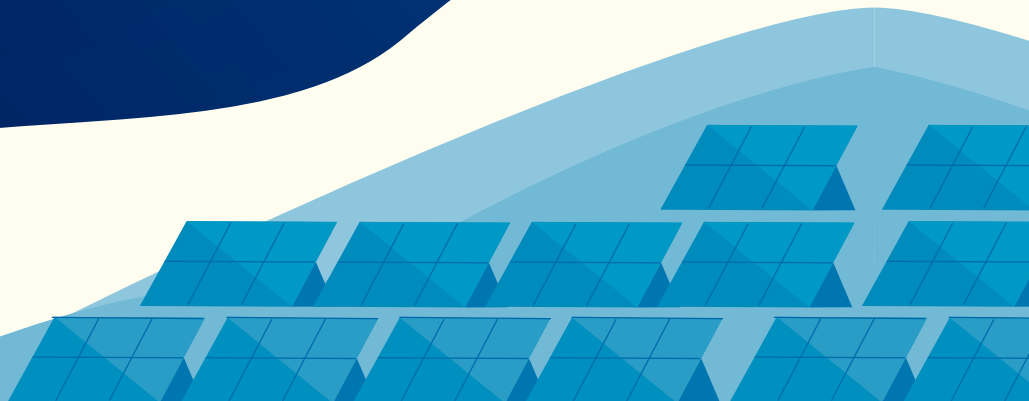

PV-Vlaanderen
fotovoltaïsche zonne-energie

Platform van **ode**
organisatie duurzame energie

VISIETEKST

Zonnestroom in Vlaanderen 2030

Zonnestroom in Vlaanderen 2030

Zonnestroom wordt de dominante brandstof van de 21e eeuw. Elektriciteit uit zonnepanelen is de goedkoopste bron van energie, kan in overvloed ontgonnen worden, en vormt de motor van de decarbonisatie en bijhorende elektrificatie in vele andere sectoren, zoals transport en de verwarming van gebouwen. Tegelijk is het met voorsprong de technologie die per geïnvesteerde euro de meeste impact genereert inzake lokale tewerkstelling. Daarom moet Vlaanderen maximaal inzetten op zonnepanelen en uitgroeien tot een gigawatt-markt om in 2030 meer dan 10 TWh zonnestroom te produceren.

80% hernieuwbare stroom in Europa tegen 2030

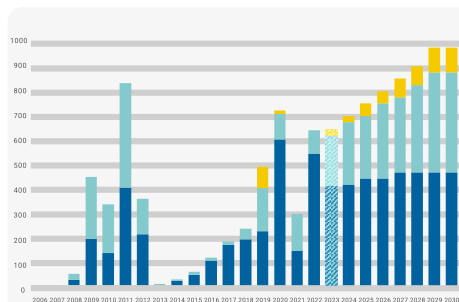
De overgang naar een duurzame en hernieuwbare energievoorziening is van groot belang voor het tegengaan van klimaatverandering, maar ook de afnemende beschikbaarheid van fossiele brandstoffen en de afhankelijkheid van internationale energieleveranciers zijn een belangrijke aanleiding. In die context stelt Europa in haar 'Fit for 55' package dat tegen 2030 ten minste 40% van het Europees eindenergieverbruik uit hernieuwbare bronnen afkomstig moet zijn.

Om de overgang naar een duurzaam energiesysteem efficiënt te laten verlopen, zal het elektriciteitssysteem moeten voorloplopen op deze doelstelling. Een klimaat-neutrale elektriciteitssector tegen 2040 en een aandeel van 80% hernieuwbare stroom tegen 2030 zijn hierin belangrijke Europese tussenstappen. Duurzame stroomproductie is dan ook een van de belangrijkste drivers in de decarbonisatie van andere sectoren, waar (naast energie-efficiëntie) een totale elektrificatie vaak de meest efficiënte methode is. Deze relatie is echter niet eenzijdig: een doordachte sector-integratie is een win-win situatie voor zowel de uitrol van hernieuwbare energie als voor elektrificatie. De afstemming van beide zorgt voor meer ruimte op het elektriciteitsnet, voor waarde-behoud van stroom en voor een beperking van de totale systeemkosten - maar ook in de keuze voor productie is het juiste evenwicht nodig om de nood aan opslag, conversie en back-up tot een minimum te beperken.

50 TWh hernieuwbare stroom in België tegen 2030

Zonnepanelen hebben een aantal kenmerkende voordelen op zijn alternatieven. Enerzijds zit rooftop-PV op het dak van gebouwen dicht bij de vraag, en dicht bij de toekomstige elektrificatie van verwarming en mobiliteit. Deze sterke (stijging van de) vraag naar elektriciteit in gebouwen is daarenboven nog erg flexibel, en laat een maximale afstemming op de lokale zonneproductie toe om het distributienet en de energiemarkten te ontlasten. De combinatie met goedkope rooftop-PV 'achter de teller' is bovendien een belangrijke financiële winst voor elektrificatie. Anderzijds zijn grootschalige grondgebonden PV-installaties de goedkoopste vorm van hernieuwbare energie, en kunnen ze ook een belangrijke toegevoegde waarde leveren aan de biodiversiteit. De kennis van positieve ecologische effecten van agri-PV en floating-PV groeit, en ook carport-PV laat bv. regenwaterrecuperatie toe op plaatsen waar dat anders niet mogelijk is.

Een land als België zal in de toekomst echter niet volledig zelfvoorzienend kunnen zijn inzake elektriciteit, en zal waarschijnlijk structureel afhankelijk zijn van import. Vertrekkende vanuit de Belgische ruimtelijke context, rekening houdend met de verschillende scenario's in de studies van EnergyVille, Planbureau en Elia, en in lijn met de doelstellingen van onze buurlanden en typische Europese verdeelsleutels komen we tot een 2030 doelstelling van 50 TWh binnenlandse hernieuwbare stroom, waarvan 28 TWh op land. Dit komt overeen met 60% van de huidige vraag naar elektriciteit, of 45% van de 113 TWh die Elia verwacht in 2030.

Figuur 1. Gerealiseerd en beoogd jaarlijks bijkomend vermogen aan PV in Vlaanderen voor de periode 2006-2030, uitgedrukt in MW_{AC} en opgesplitst in drie belangrijkste marktsegmenten; residentiële rooftop installaties (blauw), grote rooftop-installaties bij bedrijven (cyaan) en grootschalige ground-mountend PV-installaties (geel).

Een hobbelig succes-verhaal tot dusver

Op het eerste zicht is de uitrol van PV in Vlaanderen een succesverhaal. Met een totaalvermogen van 5,3 GW_{AC} schuift Vlaanderen in de kopgroep van Europa: met 800 W_{AC} per capita moeten we enkel Nederland (1092 Wp) laten voorgaan, en staan we op dezelfde hoogte als Duitsland. De kloof met Nederland wordt echter groter: in 2022 voegde het bijna 240 Wp per capita toe aan haar statistieken, terwijl Vlaanderen bleef steken op een additionele 95 W_{AC}. Het is tekenend voor het 'accident de parcours' dat Vlaanderen aflegt: in tegenstelling tot de gestage maar steeds versnellende groei in Nederland kent de uitrol in Vlaanderen scherpe pieken en diepe dalen (zie Figuur 1):

- In de 'early days' steunde Vlaanderen de uitrol van PV fors, met tot €450 steun per MWh via groenestroom-certificaten. Dit leidde tot een eerste piek van 830 MW_{AC} in 2011, gelijk verdeeld over gezinnen en bedrijven. Nadat de steun werd bijgestuurd, decimeerde de markt tot 27 MW_{AC} in 2013.
- Door de systematische daling van de systeemkosten, een gestage stijging van de stroomprijzen en het principe van de terugdraaiende teller kroop de sector uit het dal, met jaar op jaar een groei van de (vooral residentiële) markt. Deze fase piekte in 2020 met 720 MW_{AC}, waarbij vooral gezinnen anticipeerden op de invoer van de digitale meter. Daaropvolgend kromp de residentiële markt tot 160 MW_{AC}.
- In reactie op de Europese energiecrisis en de aangekondigde dalingen van subsidies groeide in 2022 de markt vervolgens opnieuw tot 640 MW_{AC}, met vooral bij gezinnen een ver-3-voudiging van het geïnstalleerde vermogen in één jaar.

Ondanks onze Europese top-positie werd er echter dus nog nooit twee jaar op rij meer dan 500 MW_{AC} uitgerold. Het ontbreken van een stabiele markt zorgt systematisch voor hogere kosten bij de aankoop van componenten, zorgt voor kleinere ondernemingen en zorgt voor het ontbreken van grote internationale EPC's in Vlaanderen.

Nochtans stelt elke megawatt die jaarlijks wordt uitgerold lokaal direct zo'n 5 mensen te werk. De uitrol van zonnepanelen is zo een klimaatmaatregel die bij uitstek lokaal veel toegevoegde waarde creëert: voor elke euro die geïnvesteerd wordt in zonnepanelen vloeit er zo'n 12 cent terug naar werknemers als nettoloon en gaat er 20 cent naar de overheid in de vorm van BTW, sociale bijdragen of bedrijfsvoorheffing. Rekening houdend met een vermindering van de aankoop van gas voor de productie van elektriciteit zorgt elke euro die geïnvesteerd wordt in PV voor een netto verbetering van de handelsbalans met 50 cent over de levensduur van de installatie.

Een stabiel Vlaams beleidskader om uit te groeien tot een gigawatt-markt met een omzet van 1 miljard euro

De sector vraagt daarvoor een stabiel kader en een ambitieuze 2030-doelstelling van meer dan 10TWh, overeenkomend de geprojecteerde groei cijfers van +15% door Solar Power Europe. Hierdoor kunnen we ook de volgende jaren onze Europese koppositie behouden en groeien naar een sector met 5.000 directe werknemers en een omzet van 1 miljard euro in Vlaanderen.

Ons pleidooi

Vlaanderen streeft ernaar om uit te groeien tot een gigawatt-markt voor PV, en zo in 2030 meer dan 10 TWh zonnestroom te produceren.

Om deze doelstelling te halen baseert PV-Vlaanderen zich op het volgende **brede kader met vier zonne-werven**:

- 1 We consolideren de uitrol van residentiële PV-installaties. We focussen daarvoor op de elektrificatie van verwarming en wagens, en we hervormen de energieheffingen in de stroomfactuur. Daarenboven geven we altijd de juiste prikkels om daken maximaal te benutten.
- 2 We versnellen de uitrol van grootschalige rooftop-PV bij bedrijven. De beste steun hiervoor is zekerheid & stabiliteit. Tegelijkertijd participeren grote installaties tegen een correcte vergoeding in diensten voor het verzekeren van de netstabiliteit.
- 3 We plaatsen ground-mounted PV op de juiste plaats. De mogelijke synergiën met waterbeheer of het versterken van de biodiversiteit zijn groot en worden maximaal opgezocht. Zo worden vrijstaande PV-installaties ook eco-positieve installaties die bijdragen aan de Blue Deal of zelfs de stikstofproblematiek.
- 4 We vergemakkelijken energiedelen binnen één gebouw, en zorgen dat ook huurders kunnen delen in de winst. Alle energiestromen binnen eenzelfde appartementsgebouw worden daarom ontheven van nettarieven en heffingen.

Naast deze PV-specifieke werven focussen we ook op **vier bredere werven gericht op de integratie, ondersteuning en positionering van de hernieuwbare energiesector**:

- 5 We verzekeren, versnellen en verslimmen de grid-integratie. Daar waar nodig zorgen netversterkingen voor extra capaciteit, en slimme tarieven zorgen er voor dat PV, elektrificatie, opslag en sturing hand in hand gaan. Digitalisatie en automatisatie versnellen ook het aanmeldings- en goedkeuringsproces, en maximale termijnen zetten de netbeheerder aan om dit zo vlot mogelijk te laten verlopen.
- 6 We ondersteunen de uitrol van hernieuwbare energie met een aangepast belastingstelsel. De heffingen in onze energiefacturen, de BTW-regels en investeringsregels focussen zich maximaal op het versnellen van investeringen in productie en opslag.
- 7 We maken van de energietransitie een motor van werkgelegenheid, en verankeren deze in ons economisch weefsel. Daarvoor scholen we voldoende technische arbeidskrachten.
- 8 We kiezen voor een korte keten van componenten en grondstoffen. We ondersteunen de Europese Green Tech Deal en zetten in op eigen productie van fotonvoltaïsche cellen en omvormers, en we worden wereldkampioen in recyclage.

Onze leidende principes

1 PV-installaties zijn een vanzelfsprekendheid geworden. Het is de goedkoopste vorm van hernieuwbare energie en kent de meeste synergieën met lokale tewerkstelling en andere milieudoelstellingen.

2 Met meer dan 10TWh Vlaamse zonnestroom zullen zonnepanelen in 2030 een significante bijdrage in de Belgische energiebevoorrading leveren. Met in België samen in totaal 18TWh zonnestroom, staat het op gelijke voet met wind op land. Vlaanderen kan uitgroeien tot een gigawatt-markt.

3 Zonnepanelen dragen per geïnvesteerde euro het meeste bij aan de economie, door een hoge lokale tewerkstelling en (op daken) een directe besparing van de energiekosten voor burgers en bedrijven.

4 Een PV-installatie is een standaard keuze voor elk nieuw gebouw en renovatie. Elke woningrenovatie heeft een PV-installatie en een warmtepomp. Elk dak wordt ten volle benut, ongeacht de grootte of oriëntatie.

Zonnepanelen staan bij voorkeur op daken, waar ze **subsidieeloos kunnen renderen** door de nabijheid van de vraag. Op daken zijn ze de motor voor een versnelde elektrificatie en slimme sturingen.

Vrijstaande PV-installaties zijn een goede aanvulling op rooftop installaties. Ze staan best op locaties waar ze ook een bijdrage leveren aan de milieudoelstellingen, of waar ze dubbel ruimtegebruik toelaten. Zo is een grote parking een ideale locatie voor een carport met PV, en kan agri-PV bijdragen aan de duurzaamheid van de landbouwsector zonder extra ruimte-inname.

Een aansluiting krijgen op het distributienet is simpel, door standaardisatie en digitalisatie van het proces. De netbeheerder behandelt dossiers snel, mede omdat PV-installaties aan een correcte vergoeding diensten leveren om de netstabiliteit te blijven garanderen.

Ons belastingstelsel promoot een doorgedreven elektrificatie en investering in hernieuwbare energie. Energieheffingen zijn milieuheffingen.

Appartementsbewoners leggen vlot zonnepanelen. Energiedelen binnen het gebouw gaat naadloos, omdat heffingen en tarieven voor stromen binnen het gebouw wegvallen. Verhuurders mogen hun huur aanpassen, zodat ook zij mee investeren om de energiefactuur van huurders te verlichten en/of geïnjecteerde stroom te vermarkten.

Technische profielen worden massaal en continu herschoold met een focus op hernieuwbare energie. Technieker zijn is een aantrekkelijk vooruitzicht.

Europa de-riskt zijn afhankelijkheid van Chinese grondstoffen, produceert zijn eigen cellen en omvormers, en wordt wereldkampioen in recyclage. Hierdoor kan PV een strategische sleutelpositie blijven innemen in de Net Zero Industry Act (NZIA) en de Green Deal.

Consolideer PV bij gezinnen

Gezinnen zijn de sterkste motor achter de uitrol van PV in Vlaanderen: ze bezitten 65% van het totaal geïnstalleerde vermogen en 95% van alle installaties. Maar daar waar de voorbije 15 jaar de voornaamste incentive vaak (het wegvallen van) subsidies was, wordt de toekomstige groei best gestoeld op het versneld elektrificeren van de huishoudelijke energievraag.

Huidige situatie

Met 3,5 GW aan kleinschalige installaties vond de voorbije 15 jaar bijna 65% van de uitrol bij gezinnen plaats. Vandaag hebben 1 op 4 gezinnen reeds zonnepanelen. De uitrol wordt echter gekenmerkt door scherpe pieken (en dalen) ten gevolge van een steeds wijzigende beleidscontext, maar evolueerde na de eerste golf van bijna nul in 2013 naar zo'n 550 MW_{AC} in 2022.

Ons pleidooi

In 2030 hebben 1 op 2 gezinnen zonnepanelen, met een totaalvermogen van 6,8 GW_{AC} op de daken. Vlaanderen focust op de elektrificatie van verwarming en mobiliteit als de belangrijkste driver voor de residentiële uitrol van PV, en verzoent zich met de digitale meter. Tegelijk maken we zonne-energie toegankelijk voor iedereen via een gepaste omkadering voor niet-eigenaars en de sociaal zwakkeren.

Onze aanbevelingen

De combinatie van een warmtepomp(-boiler) en een PV-installatie wordt de standaardkeuze voor nieuwbouw en renovaties.

We promoten deze combinatie best door energieheffingen die elektrificatie actief promoten, door een normering die gericht is op klimaatneutraliteit, en door geen 'saldering' meer toe te laten tussen verschillende energievectoren in de energie-labels voor woningen. Elektrificatie van verwarming maar ook de switch naar elektrische wagens wordt de belangrijkste driver bij gezinnen om te kiezen voor zonnepanelen.

De juiste dimensionering is de maximale dimensionering. Er is geen reden om als overheid te pleiten om het zelfverbruik te gaan verhogen door bewust minder zonnepanelen te leggen of enkel de meest optimale oriëntaties te benutten – ja, ook op het Noorden of verticaal. De overheid faciliteert hierbij de overgang naar 3-fasige aansluitingen, zet geen rem op repowering van installaties, werkt het artificiële verschil tussen afname en injectie in zijn energieheffingen weg, en promoot een maximale dimensionering in normeringen of verplichtingen (in verhouding tot wat er mogelijk is op de site).

Dynamische prijzen, tarieven en/of flexibiliteitsdiensten voorkomen kannibalisatie. Een grote hoeveelheid PV in ons net doet de marktprijs dalen bij zonnig weer. We sturen daarom warmtepompen en laadpalen best maximaal slim aan. Een digitale integratie is hiervoor cruciaal, zodat een slimme sturing zo efficiënt mogelijk inspeelt op de systeemnoden – en niet inzet op artificiële concepten zoals 'zelfverbruik'. Op deze manier wordt er ook maximaal rendement gehaald uit elke investering. We vereenvoudigen daarvoor ook de digitale metering tot 1 waarde per kwartuur.

Zonnepanelen moeten er zijn voor iedereen, niet enkel voor eigenaars die er de financiële middelen voor hebben. De installatie van een PV-installatie zorgt voor een sterke financiële bescherming, en zou dus een alternatief moeten kunnen zijn voor het sociaal tarief. Tegelijk moet er een eenvoudige voorfinanciering mogelijk zijn voor de sociaal zwakkeren, en moeten ook huurders en appartementsbewoners eenvoudige oplossingen hebben om drempelloos zonnepanelen te leggen.

Energieheffingen horen ook beleidsinstrumenten te zijn. Vandaag promoten onze energieheffingen stookolie, gas, en zelfverbruik (of batterijen), en dat terwijl we in de energietransitie warmtepompen en PV-installaties moeten vergemakkelijken. Een taxshift van elektriciteit naar fossiele brandstoffen kan de elektrificatie sterk versnellen, alsook een versnelde afschrijving van onze gasinfrastructuur – zonder de incentive voor PV te verlagen.

Versnel de uitrol van PV op Grote Daken

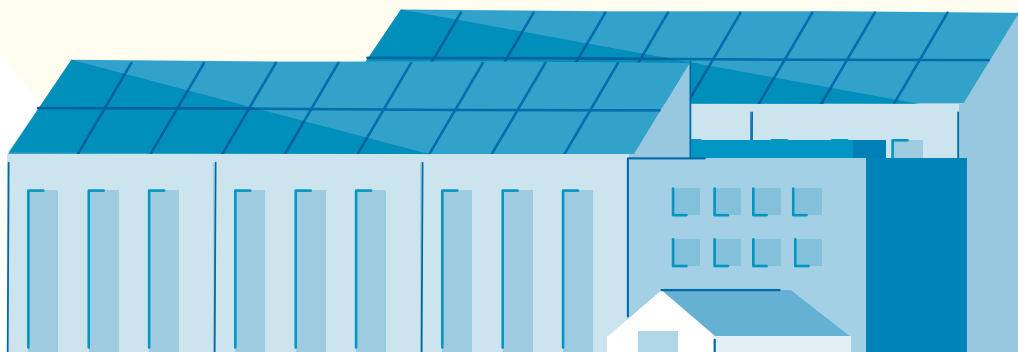
De uitrol op grote bedrijfsdaken verloopt veel trager dan op residentiële daken: slechts 1 op 10 heeft anno 2023 reeds PV, ondanks een significant lagere specifieke installatiekost.

Huidige situatie

Met 1,6 GW aan grootschalige installaties vond de voorbije 15 jaar bijna 32% van de uitrol op slechts 10.000 C&I daken plaats. Twee derde van deze uitrol gebeurde echter in de 'eerste golf' van 2009-2012, en sindsdien komt het bedrijfssegment maar traag terug op gang. Het potentieel is echter nog zeer groot: slechts 1 op 10 bedrijven hebben vandaag reeds zonnepanelen.

Ons pleidooi

In 2030 hebben 1 op 4 bedrijfsdaken zonnepanelen, met een totaalvermogen van 4,0 GW_{AC} op de daken. De voornaamste drivers voor deze uitrol zijn normering en waardegaranties.

Onze aanbevelingen

Prijsgaranties vormen de basis voor de nodige investerings- en financieringszekerheid bij installaties met een hoge graad van injectie. De overheid kan op verschillende manieren deze langetermijngarantie geven, en zo de financiering van installaties garanderen. Via een contract-for-difference (CfD) naar voorbeeld van Duitsland kan de garantie ook meerwaarde genereren voor de overheid, maar ze kan ook de kredietwaardigheid garanderen bij corporate PPA's of zelf een voorbeeldfunctie in nemen en als grootverbruiker (bv. NMBS) enkel lokale langetermijn PPA's aan gaan conform het Big Public Buyers initiative van de Europese Commissie. Deze garanties weerhouden de eigenaar noch de overheid ervan om maximaal prijskannibalisatie te proberen tegen te gaan door een slimme integratie van PV met de elektrificatie van de bestaande energievraag en een sturing die focust op dynamische prijzen en/of het leveren van flexibiliteitsdiensten. Tegelijk hanteert de netbeheerder het principe van transparantie en voorspelbaarheid voor de investeerder op het moment van installatie, en compenseert voor technische flexibiliteit bij curtailment. Daarenboven krijgt ook lokaliteit waarde via Garanties van Oorsprong.

Naast het financiële aspect moet ook normering de uitrol versnellen. Niet enkel grootverbruikers maar ook alle eigenaars van daken groter dan 250 m² zouden (conform het European Solar Rooftops Initiative in de EU Solar Energy Strategy) moeten verplicht worden om PV te leggen. Gebouweigenaars worden daar waar nodig bijgestaan door derde-partij investeerders. Ook hier geldt de regel: de juiste dimensionering is de maximale dimensionering, daarom kiezen we om vanuit dakoppervlakte te rekenen ipv. verbruik..

Tegelijkertijd activeren we asbestdaken door een integraal beleid van asbestverwijdering en installatie van zonnepanelen. Hierbij geeft de overheid het goede voorbeeld op haar eigen daken.

De juiste dimensionering is de maximale dimensionering. Net als voor residentiële installaties is er geen reden om als overheid te pleiten om het zelfverbruik te gaan verhogen door bewust minder zonnepanelen te leggen, tenzij het distributienettarief daarvoor een incentive geeft om lokaal congestie te voorkomen. De overheid zet daarom geen rem op uitbreidingen van installaties, en promoot een maximale dimensionering in normeringen (in verhouding tot wat er mogelijk is op het dak en de netaansluiting).

De netaansluiting moet worden versneld en verslimd. Dit is vooral voor de bedrijfsinstallaties van zo'n groot belang dat we er een apart hoofdstuk aan wijten. Daarenboven dient de netbeheerder continu een goed onderhoud voor klanten-cabine's af te dwingen, zodat deze kosten niet langer aan de investering in PV wordt toegewezen. De overheid zet ook volop in op cable-pooling.

Overheid en sectoren zorgen er samen met een Code van Goede Praktijk voor dat zonnepanelen op platte daken steeds verzekerd is. Nog al te vaak zorgt onduidelijkheid onder verzekeraars voor willekeur bij de beoordeling van verzekeringen.

Stimuleer vrijstaande PV- installaties op de juiste plaats

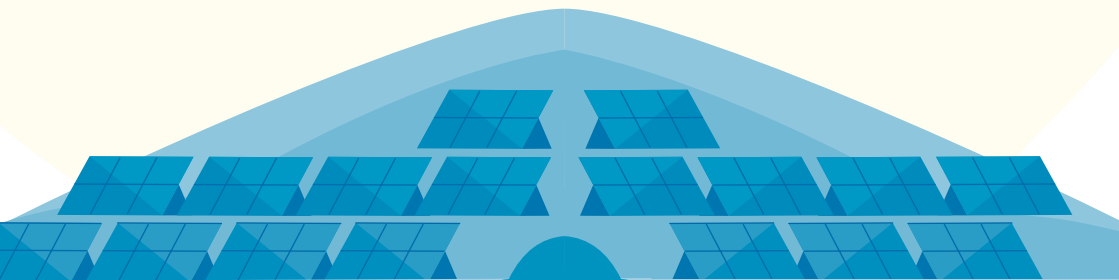
Rooftop-PV kent steevast de voorkeur vanwege zijn complementariteit met de lokale energievraag en omdat er geen extra ruimte-inname nodig is - maar ook los van daken zijn er veel synergiën denkbaar tussen PV-installaties en hun omgeving. Zo kunnen goed ontworpen zonne-installaties bijvoorbeeld zorgen voor regenwaterrecuperatie, verdamping reduceren, weersbescherming bieden of oververhitting tegengaan.

Huidige situatie

PV-installaties die niet op een dak staan zijn een schaars goed in Vlaanderen. Kristalpark en defloating-PV bij Sibelco zijn de meest gekende voorbeelden, naast carports, enkele installaties op stortplaatsen en naast gebouwen.

Ons pleidooi

We gaan op zoek naar alle mogelijke synergiën met 'vrijstaande' PV-installaties, en rollen PV uit daar waar een duidelijke meervoudige functie kan worden gerealiseerd.

Onze aanbevelingen

We steunen elk onderzoek naar alle mogelijke milieu-synergiën tussen PV en zijn omgeving. Regenwaterrecuperatie, hagelbescherming en schaduw via carport-PV op parkings, het beperken van verdamping bij waterreservoirs door floating-PV, gewasbescherming bij horti-PV en serre-PV, ... zijn enkele van de vele voorbeelden waarbij een slimme integratie van PV in zijn omgeving ogenschijnlijk ook vanuit een milieu-standpunt een grote meerwaarde kan bieden. Om het draagvlak van deze installaties te vergroten, steunt de overheid het nodige milieu-onderzoek.

We promoten duurzame agrivoltaïcs. Projecten met een 3-sterren notering conform de Agrisolar Guidelines van Solar Power Europe verdienen ondersteuning omdat ze maximaal de synergiën opzoeken tussen landbouw, leefmilieu en socio-economische aspecten. Dit kan zowel in combinatie met serreteelt, kropeteelt en veeteelt, ... – al gaat de voorkeur steeds naar landbouwgebouwen om de ruimte-inname en de impact op het landschap maximaal te beperken.

We versnellen de uitrol met verplichtingen. Frankrijk en Nederland deden het ons al voor: **carport-PV verplichten op grote parkings**, al-dan-niet in combinatie met de uitrol van laadpalen op dezelfde site. Zo worden (vaak eentonige, monofunctionele) betonnen vlakten ook een bron van elektriciteit, schaduw en regenwater, en dragen ze bij aan de doelstellingen van de Blue Deal. Naast parkings wordt PV ook verplicht op nieuwe geluidschermen langs snelwegen – tenzij er voor de parkings of geluidscherm een groen alternatief bestaat. De overheid voorziet voor deze oplossingen de nodige incentives op maat.

We promoten en vergemakkelijken cable-pooling. Het productie-profiel van een windmolen en een zonnepark zijn zeer complementair, zowel qua intra-day profiel als hun seizoenaleiteit. Zonneparken ontwikkelen in de nabijheid van windmolens (die vaak langs snelwegen ontwikkeld zijn) en die gebruiken maken van hun netconnectie, zijn dus een kosten-efficiënte manier om grote parken te ontwikkelen.

De overheid geeft het goede voorbeeld. Organisaties als Infrabel (10.000 ha langs de spoorwegen en stations) en het Agentschap Wegen & Verkeer (9.000 ha langs snel- en gewestwegen) behoren tot de grootste grondbezitters van ons land. Geluidschermen, snelwegparkings, ... zijn gepaste locaties voor een grootschalige utilitaire uitrol van PV.

In het kader van de Europese fasttrack wijst de overheid gepaste go-to locaties aan en maakt hiervoor een eenduidig vergunningskader. In de context van energielandschappen zorgen gemeenten, regio's en provincies voor een optimale landschappelijke invulling van PV op 'restgronden' buiten de bebouwde omgeving of langs infrastructuur. We nemen daarbij een voorbeeld aan de 'Voorkeursvolgorde Zon' van de Nederlandse Nationale Omgevingsvisie (NOVI), die er doorwerkt naar de Regionale Energiestrategieën.

Faciliteer PV in appartementen

De financiële verrekening van zonnestroom is in principe ondergeschikt aan de productie ervan, maar zeker in appartementen zorgt net de verrekening voor een belangrijke rem op de uitrol van PV. Eén centrale PV-installatie is er de meest logische keuze, ook al stimuleren de bestaande regels een aparte omvormer per appartement. Omdat er binnen één enkel gebouw echter geen enkele reden is om alternatieve verrekeningen te beperken, zouden alle drempels moeten worden weggewerkt voor energiedelen binnen appartementsgebouwen.

Huidige situatie

De uitrol van PV op appartementen komt zeer traag van de grond. Voor nieuwbouw worden vaak grote installaties opgesplitst tot kleinere met individuele omvormers, wat een onnodige complexiteit en kost toevoegt – terwijl de focus op zelfverbruik ervoor zorgt dat er geen grote installaties worden aangesloten op de teller van de gemene delen. Het kader van energiedelen zorgt hier voor een potentiële oplossing, maar de administratieve overlast voor leveranciers is momenteel te groot.

Ons pleidooi

Het plaatsen van één centrale PV-installatie in appartementen wordt even eenvoudig als bij een klassieke woning, en financieel de beste keuze. De databaseerder, tarieven en heffingen faciliteren een energieoverdracht tussen verschillende meters binnen één gebouw, en zorgen ervoor dat ook installaties gekoppeld aan de gemene delen gemakkelijk kunnen ontwikkeld worden.

Onze aanbevelingen

Binnen eenzelfde gebouw worden distributietarieven en energieheffingen geschrapt.

Een appartementsgebouw bestaat meestal uit een veelvoud aan meters om elk appartement, garage, laadpaal, ... van stroom te voorzien. Omdat energieheffingen en distributietarieven per meter worden verrekend verdwijnt vaak de kostenrepresentativiteit van deze verrekening, zoals bv. bij het capaciteitstarief. Energieheffingen zouden moeten worden verrekend op de gecorrigeerde meters na energieoverdracht, en distributietarieven op het werkelijke, gemeenschappelijke aansluitingspunt. Net als voor woningen helpt hier een hervorming van de energieheffingen die tegelijk elektrificatie promoot en niet langer een extra incentive tot zelfverbruik geeft, en een vereenvoudiging van de metering tot 1 waarde per kwartier. Op deze manier kan ook een PV-installatie interessant worden die gewoon op de gemeenschappelijk delen is aangesloten, en niet verrekend wordt via energiedelen.

De databasebeheerder faciliteert een naadloze energieoverdracht tussen meters. Meters die tot dezelfde persoon behoren zouden samen moeten afgerekend kunnen worden. Meters in mede-eigendom, zoals voor een PV-installatie, zouden volgens een vaste verdeelsleutel eenvoudig verdeeld en verrekend moeten kunnen worden. De databasebeheerder zorgt voor een eenvoudige registratie van gemeenschappelijk meterbeheer, en een feilloze toegang & integratie voor de leveranciers.

De netbeheerder blijft de aanvragen van netstudies voor o.a. appartementen verder vereenvoudigen, zodat de nood voor een goedkeuring van de Algemene Vergadering niet langer voor vertraging zorgt. Als voorbeeld zijn oriënterende studies bij voorkeur gratis, of niet nodig tot 56kVA

Voor balkon- en gevelsystemen onderzoeken we plug-and-play en gecentraliseerde PV-systemen om deze bij voorkeur uniform en gepland uit te rollen over het gehele gebouw.

Ook voor (ver-)huurders moet een investering in PV interessant zijn. Verhuurders mogen bij een investering in een PV-installatie de huur corrigeren, en/of de geïnjecteerde stroom zelf vermarkten.

Er zijn richtregels nodig voor de verrekening van energiekosten bij een centrale warmtepomp. In tegenstelling tot de kosten voor een centrale verwarming op gas en stookolie is een 'correcte' verrekening van de elektriciteitskost bij een warmtepomp namelijk niet (altijd) zuiver kWh-gerelateerd. Het verrekenen van de stroomkost onder de mede-eigenaars kan hierdoor complex worden, al zeker als ook een PV-installatie (en eventueel laadpalen) op dezelfde teller zijn aangesloten.

Verzeker, versnel & verslim de grid-integratie

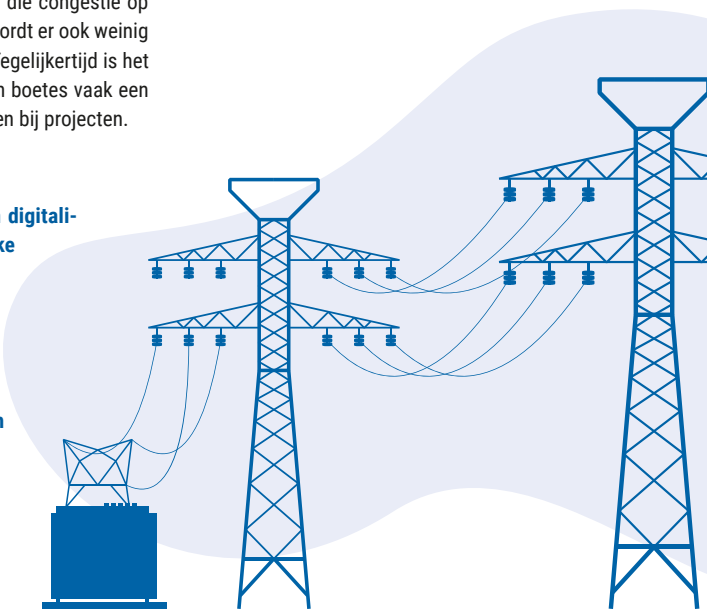
Een grid-connectie is een essentieel onderdeel van een PV-installatie, maar is vaak ook een beperking of een bron van onzekerheid. Met evenwichtige keuzes in netversterkingen enerzijds, en aangepaste eisen, automatisatie en digitalisatie anderzijds kan deze onzekerheid worden weggewerkt.

Huidige situatie

Kleinschalige elektrische installaties kunnen niet participeren in flexibiliteitsdiensten die congestie op onze netten voorkomen. Hierdoor wordt er ook weinig geïnvesteerd in sturing en opslag. Tegelijkertijd is het proces van meldingen, keuringen en boetes vaak een bron van ergernis of van vertragingen bij projecten.

Ons pleidooi

Automatisatie, standaardisatie en digitalisatie moeten bij elke project en elke procedure de norm zijn. Modern netbeheer reikt van een vlotte digitale aanvraag tot de mogelijkheid voor flexibele dienstverlening op elk aansluitingspunt groot en klein, en gebruikt ook de netten optimaal en maximaal.

Onze aanbevelingen

We vereenvoudigen de procedures voor netstudies of schaffen deze af. In lijn met de “EU emergency regulation to accelerate renewable energy” voeren we een “simple-notification procedure” in voor PV-installaties tot en met 56 kVA. Tenzij voor een melding na installatie gekozen wordt, krijgt de netbeheerder hierbij maximaal 30 dagen om de netaansluiting te weigeren op gronden van veiligheid of netstabiliteit, waarbij de afwezigheid van antwoord resulteert in een automatische goedkeuring. Voor netstudies boven deze aansluitingscapaciteit pleiten we voor een maximumtermijn op van 3 maanden, met transparante doorlooptijden.

Automatisatie & digitalisatie is de standaard, zowel voor keuringen, boetes, omvormer-homologaties, ... als voor de datadiensten die nodig zijn bij energiediensten zoals energiedelen. Bij een doorgedreven digitalisatie van alle diensten staat ook cyberveiligheid centraal.

We versnellen en vereenvoudigen Synergrid homologaties. Door extra budget en bijhorende mankracht te voorzien en de aanvraagprocedure te vereenvoudigen en te automatiseren verkorten we de doorlooptijden voor de specifieke Synergrid C10/26 homologaties voor de Belgische markt. Tegelijk verminderen we de kost van en de nood aan homologaties door onze regelgeving te her-evalueren en maximaal af te stemmen op Europese richtlijnen.

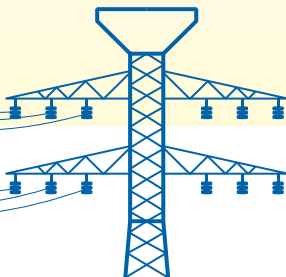
PV-installaties en kleinegebruikers worden vergoed voor het leveren van netstabiliteitsdiensten. De hindernissen hiervoor worden zo snel mogelijk weggewerkt, en cable-pooling wordt actief gepromoot. Commerciële Curtailment (injectie beperken/onderbreken) is geen taboe. Technische flexibiliteit kan indien het transparant gebeurt volgens het “last in, first out” principe, vergoed worden en beperkt tot maximaal 5% per installatie.

Dubbele tarifiering en/of heffing wordt altijd vermeden: voor elke kWh die geïnjecteerd en afgenomen wordt mag slechts éénmaal betaald worden. **Zo wordt energieopslag niet geremd noch onnodig gepromoot.** Ook de locatie van injectie en verbruik wordt meegenomen bij flexibiliteitsdiensten.

Facturatie op basis van kwalitatieve, reële kwartierdata wordt de standaard bij een door-gedreven elektrificatie. De combinatie van PV, warmtepomp, en laadpalen laten veel ruimte voor optimalisatie, en het is aan de leveranciers om hierop in te spelen met een aangepast aanbod van dynamische prijzen en een breder dienstenpakket. Om dit te ondersteunen maken we van het SMR3-meetregime de standaard bij grote bedrijfsdaken of bij uitbreiding iedereen met een BTW-nummer. We faseren klassieke Ferraris- of MMR-meters bij bedrijven versneld uit.

Maak nettarieven & energieheffingen op maat van de transitie

Van energieheffingen tot bedrijfsbelasting, steeds moet elektrificatie én PV gepromoot worden.

Huidige situatie

Onze energieheffingen zijn de grootste rem op een succesvolle transitie naar een duurzaam energiesysteem: door het principe van openbare dienstverplichtingen wordt elektriciteit erg zwaar belast, en fossiele brandstoffen amper tot niet. Dit weerhoudt elke financiële incentive om te investeren in elektrificatie. Tegelijkertijd worden PV-installaties boven 10 kVA als bedrijfsinstallaties aanzien en ook zo belast.

Ons pleidooi

Onze energieheffingen worden onmiddellijk hervormd, en het nieuwe stelsel hanteert een elektrification-first principe. Bedrijven die niet actief zijn in de energiesector krijgen elke incentive om toch te investeren in hernieuwbare energie.

Onze aanbevelingen

Milieu-heffingen zijn de enige correcte heffingen voor een energiefactuur. Milieu-heffingen staan in schril contrast met het doorrekenen van een 15-tal 'geoomerkte' beleidskosten in de elektriciteitsfactuur, en het ontbreken van significante equivalenten in de aardgas- of stookoliefactuur. Deze scheeftekening zet een significante rem op de uitrol van warmtepompen of op elektrificatie in het algemeen, en ook het sociale karakter hiervan is niet bewezen. PV-Vlaanderen pleit voor een totale hervorming tot een CO2-heffing (die de Europese ETS heffingen corrigeert en/of aanvult) of een bredere milieu-heffing die ook andere gezondheidseffecten meeneemt.

Dubbele tarifiering en/of heffing wordt altijd vermeden. Voor elke kWh die geïnjecteerd en afgenomen wordt mag slechts éénmaal betaald worden, zo wordt energieopslag niet geremd noch onnodig gepromoot maar ontwikkeld het zich daar waar en wanneer het meerwaarde biedt. Ook de locatie van injectie en verbruik wordt meegenomen bij flexibilitiediensten.

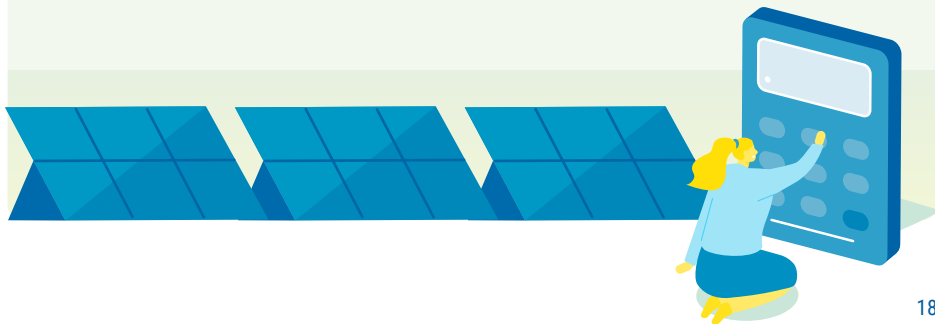
De injectie van stroom bij particulieren wordt niet onderworpen aan inkomstenheffingen noch aan enige andere vorm van belasting.

De juiste dimensionering is de maximale dimensionering ook voor particulieren. Daarom pleiten we, net zoals de simple-notification procedure om installaties niet tot 10 maar tot 56 kVA vrij te stellen van aangifte en betaling van bedrijfs- of inkomensbelasting, en van registratie van handel.

Elke investering wordt gepromoot. Daarom pleiten we in kader van een taxshift voor een verdere verhoging van de investeringsaftrek voor hernieuwbare energie en energie-efficiëntie, en/of een taks-shelter voor nieuwe businessmodellen.

School voldoende technische arbeidskrachten

“Ohne Hände keine Wende. #OHKW ” is de slogan in Duitsland. Kortweg: Zonder personeel geen paneel (#ZPGP). Om de uitrolsnelheid te verdubbelen zullen er ook bijna 2 keer zoveel handen nodig zijn en dient de directe tewerkstelling in Vlaanderen te stijgen tot meer dan 5.000 werknemers in de PV-sector. Ook de netbeheerder zal zijn investeringsnelheid sterk moeten opschroeven.

Huidige situatie

Voor elke MW die er jaarlijks geïnstalleerd wordt stelt de sector direct 5 werknemers tewerk. De uitrol van zonnepanelen is zo een klimaatmaatregel die bij uitstek lokaal veel toegevoegde waarde creëert: voor elke euro die geïnvesteerd wordt in zonnepanelen vloeit er zo'n 12 cent terug naar werknemers als nettoloon en gaat er 20 cent naar de overheid in de vorm van BTW, sociale bijdragen of bedrijfsvoorheffing.

Maar een tekort aan geschoolde werknemers zorgt nu al voor een rem op de energietransitie, zowel in de PV-sector als in de verwarmingssector voor de uitrol van warmtepompen alsook bij netbeheerders voor de nodige netversterkingen.

Ons pleidooi

De Vlaamse PV-sector groeit uit tot meer dan 5.000 directe werknemers. Hiervoor staat in elke technische opleiding hernieuwbare energietechnieken centraal, en herscholen we continu elektriciens, elektromechanici, loodgieters, dakwerkers, ... met de laatste kennis over moderne technieken.

Onze aanbevelingen

Een grootschalig partnerschap voor opleidingen tussen de overheid en de sector zorgt voor de juiste skills. Naar voorbeeld van het Europese 'Large-scale Skills Partnership' in het EU Pact for Skills en naar het Duitse 'Ohne Hände keine Wende' #OHKW werken de overheid en de sector nauw samen om alle nodige technische profielen op te leiden of om te scholen tot hernieuwbare energietechniekers.

De opleidingsfocus ligt hierbij best op een breed en algemeen energiemanagement van gebouwen, waarin de competenties voor warmte (i.e. HVAC-installateurs) en elektriciteit (i.e. elektriciens) worden gebundeld om maximaal de integratie van beide systemen te promoten.

Door imagocampagnes voor banen in de energiesector worden de sector en de bijhorende technische opleidingen ook aantrekkelijk bij jongeren. Vanaf de middelbare school worden jongeren al vertrouwd gemaakt met technologie in het algemeen, en hernieuwbare energie in het bijzonder.

Alle geschoolden handen worden juist ingezet. Door de juiste normering en incentives neemt de energietransitie een hoge vlucht, en gaat er geen tijd verloren aan het installeren van gasboilers of stookolieketels. Ook de inzet op administratieve vereenvoudiging, zoals de focus op simple notification procedures of de gemakkelijke toegang tot netstudies, laat toe dat er geen onnodige mankracht verloren gaat.

Veiligheid en kwaliteit staan voorop in alle opleidingen. De uitrol van zonnepanelen blijft bovenal ook een bouw-activiteit waar de werkgever garant moet staan voor de veiligheid van zijn personeel. PV-installaties dienen, als elektrische installaties, gepast verzekerd te worden. Enkel als kwaliteit en veiligheid voorop staat, kan deze uitrol vlot verzekerd worden.

Waarborg de toevoer van componenten & grondstoffen

De PV-sector is erg kwetsbaar, omdat ze voor haar gehele toevoer van componenten afhankelijk is van Aziatische landen. België, of bij uitbreiding Europa, moet fors durven inzetten op eigen productie en recyclage.

Huidige situatie

De PV-sector zorgt vooral voor lokale tewerkstelling, maar ze is voor al haar componenten afhankelijk van het buitenland – en zelfs van landen buiten de Europese Unie. De voorbije jaren hebben aangetoond dat ze daardoor erg fragiel is, en gevoelig is voor toevoerproblemen. Als deel van de EU Green Deal (en als Europees antwoord op de USA Inflation Reduction Act) zet Europa daarom in zijn Green Deal Industrial Plan sterk in op de Net Zero-Industry Act om de toevoer van componenten te verzekeren via eigen fabrieken, en de Critical Raw Materials Act om zelf de meest cruciale grondstoffen lokaal in Europa te ontginnen.

Ons pleidooi

We worden wereldkampioen in recyclage. Tegelijk zet Europa in op eigen productie van de meest cruciale elementen ,zoals PV-cellen en omvormers.

Onze aanbevelingen

Eerst hergebruik, dan recyclage. Het mogelijke hergebruik van oudere panelen op minder gunstige oriëntaties en/of locaties wordt overwogen vooraleer panelen worden aangeboden bij PV Cycle Belgium ter recyclage.

België wordt wereldkampioen recyclage. Als deel van Vlaanderen Circulair zetten we volop in op de ontwikkeling van recyclage technologie. Zo nemen we een sleutelpositie in in hoe Europa op lange termijn zich verzekert van het aanbod aan PV componenten. In de 'Solar Manufacturing Accelerator' van de European Solar Initiative beoogt Europa namelijk de ontwikkeling van 20 GW aan eigen productiecapaciteit tegen 2025, indirect goed voor 400.000 bijkomende jobs in de gehele value chain.

We spelen maximaal in op globale trends in componenten. We zijn daarom nationaal niet strenger dan de eisen die Europa oplegt, waardoor nationale homologaties geen extra belemmering vormen voor de toegang tot componenten en geen prijsverhogend effect hebben.

We sluiten aan bij de Net Zero-Industry Act van Europa om de toevoer van componenten te verzekeren via eigen fabrieken, alsook de Critical Raw Materials Act om zelf de meest cruciale grondstoffen lokaal in Europa te ontginnen.

PV-Vlaanderen

fotovoltaïsche zonne-energie

Platform van **ode**
organisatie duurzame energie

Coördinatie door

Iwein Goigne Voorzitter PV-Vlaanderen,
Dirk Van Evercooren Algemeen Directeur ODE-Vlaanderen

Verantwoordelijke uitgever

Organisatie Duurzame Energie Vlaanderen
Koningsstraat 146
B-1000 Brussel